

Daňové systémy krajín Škandinávie

1. časť Dánsko a Švédsko

Ing. Ivona Ďurinová, PhD.
Ekonomická univerzita v Bratislave

Škandinávské štáty patria medzi krajiny, ktoré majú rozvinuté ekonomiky, vysokú životnú úroveň svojich obyvateľov a štedré sociálne systémy, vďaka ktorým sa tieto krajiny považujú za tzv. sociálne štáty. Charakteristické sú vysokou mierou solidarity, ale aj vysokou mierou zdanenia. Daňové systémy severovýchodných krajín sa vo všeobecnosti považujú za pomerne zložité, ale súčasne spravodlivé a efektívne. Majú však tak svojich prívržencov, ako aj odporcov. V 1. časti príspevku priblížime daňový systém Dánska a Švédska a uvedieme základné informácie o priamych a nepriamych daniach, zvláštnosti a zaujímavosti týchto daňových systémov, ktoré sú pevným základom uvedených sociálnych štátov. V 2. časti sa zameriame na Nórsko, Fínsko a Island a v závere uvedieme názory prívržencov i odporcov uvedených daňových systémov.

Daňové systémy Škandinávie sú známe uplatňovaním progresívneho zdanenia fyzických osôb s najvyššími daňovými sadzbami v horných pásmach v rámci krajín EÚ. Vysoké daňové zaťaženie fyzických osôb je však zmierňované množstvom daňových úľav a oslobodení, ako aj poskytovaním rôznych služieb najmä v sociálnej oblasti. Sociálne zabezpečenie je zamerané na dosiahnutie sociálneho blahobytu a na podporu rodín. V spôsobe sociálneho zabezpečenia sú však v týchto krajinách zaujímavé rozdiely. Dánsko je v tejto oblasti význačné tým, že viac ako ostatné z týchto severovýchodných krajín zapája do sociálnych služieb súkromný sektor. Známym je tiež tzv. model flexiistoty (flexicurity) na pracovnom trhu, ako aj dôraz na asimiláciu v imigračnej politike – na rozdiel od integračnej stratégie, ktorá charakterizuje Švédsko a Nórsko. Island prístup k sociálnemu zabezpečeniu podmieňuje nutnosťou mať prácu. Fínsko zasa využíva pri poskytovaní starostlivosti o staršie obyvateľstvo dobrovoľnícky sektor. V Nórsku sa na sociálnych službách podieľa verejný sektor viac ako v iných škandinávskych krajinách.

Zdaňovanie subjektov – právnických osôb – daňou z príjmov spoločností je v týchto krajinách vysoké, čo často vedie k presunu veľkých spoločností do krajín s nižším daňovým zaťažením. Krajiny v Škandinávii majú najvyššie priame dane (viac ako 40 %, pritom priemer v EÚ je 34,9 %).

Veľkú časť daňových príjmov tvoria nepriame dane, najmä daň z pridanej hodnoty, špecifické spotrebné dane a ekologické dane, ktoré sú v týchto krajinách dôležitou súčasťou daňových sústav. V súčasnosti je v Európe nastolený trend znižovania priamych daní a zvyšovania nepriamych daní. Inak to nie je ani v Škandinávii, kde sa pokračuje v nastolenom trende znižovania korporátnych daní.

DÁNSKO

Dánsko bolo v roku 1970 treťou najbohatšou ekonomikou (pokiaľ ide o HDP na obyvateľa), ktorú predstihli iba USA a Švajčiarsko. Po viac ako 30

rokoch rozpínaveho sociálneho štátu sa Dánsko v roku 2003 posunulo na siedme miesto. Veľmi úspešný je dánsky trh práce. Môže sa pýšiť najnižšou nezamestnanosťou mládeže v EÚ a jednou z najvyšších mier zamestnanosti vôbec. O prácu príde každý rok približne pätina ľudí, ktorá však nemá problém nájsť si dostatočne rýchlo novú prácu.¹

Daňový systém v Dánsku patrí medzi najzložitejšie zo všetkých členských štátov EÚ.

Legislatívna a riadiaca činnosť súvisiaca s daňami je v Dánsku rozdelená medzi niekoľko inštitúcií, pričom v Dánsku existuje aj samostatné ministerstvo pre oblasť daní (Ministry of Taxation) so sídlom v Kodani, ktoré má spoločne s parlamentom v kompetencii daňovú legislatívu. Daňovníci prichádzajú do kontaktu s municipálnym servisným centrom a SKAT, čo je dánsky daňový a colný úrad, ktorý sa skladá z ústredného centra, tridsiatich daňových obvodov, zákazníckeho centra a platobného centra.

Dánsko svojim občanom zaisťuje rovnaký prístup k rozličným službám plateným z daní, pričom verejný sektor má na starosti aj tie oblasti, za ktoré občania iných krajín musia platiť. Vláda z prostriedkov financuje starostlivosť o deti, vzdelanie, podporu v nezamestnanosti, zdravotnú starostlivosť, starobné dôchodky a množstvo ďalších služieb, vďaka čomu je verejný sektor veľmi náročný na finančné zdroje. Vzhľadom na to je daňové zaťaženie v Dánsku veľmi vysoké (najvyššie z členských krajín OECD). Najvyššia miera zdanenia bola v roku 1993, odvtedy pod vplyvom niekoľkých reforiem v daňovej oblasti došlo k zníženiu daňovej zaťaženosti. Dane a poplatky vyberané v Dánsku tvoria v súčasnosti asi 50 % z HDP.²

Daňovú sústavu Dánska tvoria priame a nepriame dane. Priame dane tvoria dane z príjmov (daň z príjmov fyzických osôb, daň z príjmov právnických osôb) a majetkové dane (daň z nehnuteľností, daň z darovania, daň z dedičstva). Nepriame dane tvoria daň z pridanej hodnoty, spotrebné

¹ MUNKHAMMAR, Johnny. 2006. Kopírujte severské riešenia a nie problémy. Dostupné na: <http://www.konzervativizmus.sk/article.php?1154> (10. 11. 2012).
² <http://www.finance.cz/dane-a-mzda/dane-v-cr-a-v-eu/dane-v-eu/dane-v-dansku/> (5. 1. 2013)

3 <http://www.finance.cz/dane-a-mzda/dane-v-cr-a-v-eu/dane-v-eu/dane-v-dansku/> (5. 1. 2013).

4 Dánsko: Finančný a daňový sektor. Dostupné na: <http://www.business-info.cz/sti/dansko-financni-a-da-novy-sektor/5/1000808/#sec5> (5. 1. 2013).

5 Dánsko. Dostupné na: http://www.crr.cz/Files/Docs/EEN/EEN_staty/dk.pdf (3. 1. 2013).

dane (daň z liehovín a alkoholických nápojov, daň z tabakových výrobkov, daň z minerálneho oleja) a ekologické dane.

Daňové príjmy plynú v Dánsku do štátneho rozpočtu, rozpočtu príslušného regiónu (grófstva), resp. do rozpočtu mesta alebo obce.

Daň z príjmu fyzických osôb je v Dánsku progresívna. Odvádza sa na dvoch úrovniach, centrálnej a miestnej.

Za rezidentov sa považujú daňovníci s trvalým pobytom v Dánsku, ale aj osoby s dobou pobytu dlhšou ako šesť po sebe nasledujúcich mesiacov. Túto daň teda platia všetci obyvatelia Dánska, ktorí majú príjem. Týka sa to aj občanov, ktorí majú vlastný podnik, sú nezamestnaní a dostávajú podporu od štátu alebo z fondu poistenia pre prípad nezamestnanosti, sú študentmi a dostávajú štipendium zo štátneho systému štipendií a pôžičiek, sú dôchodcami a poberajú dôchodok od štátu, pracujú v zahraničí a odtiaľ pochádza aj ich príjem, ale sú občanmi Dánska. Zaujímavosťou je, že za rezidentov sa považujú aj námorníci pracujúci na palube lode registrovanej u dánskych úradov.

Za nerezidentov (daňovníci s obmedzenou daňovou povinnosťou) sa považujú osoby žijúce v zahraničí, ktoré v Dánsku vlastnia majetok alebo spoločnosť. Špeciálnou skupinou so zvýhodneným zdanením sú tiež výskumní pracovníci a osoby, ktoré študovali vysokú školu v inej krajine než v Dánsku.

Príjmy fyzických osôb možno rozdeliť do týchto skupín:

- osobný príjem (príjem zo zamestnaneckého vzťahu, odmeny, príjmy z dôchodkového poistenia, dôchodky, príjmy z podnikateľskej činnosti a ďalšie),
- kapitálový príjem (zisky z dlhopisov, príjem z úrokov),
- príjem z cenných papierov,
- príjem zo zahraničných spoločností.

Tab. 1 Zdanenie v Dánsku podľa výšky príjmu k priemernej mzde (rok 2011)

Povinné odvody	Výška príjmu k priemernej mzde			
	67%	100%	133%	167%
Centrálna daň z príjmu fyzických osôb	8	8,9	11,4	14
Miestna daň z príjmu fyzických osôb	17	19	20,2	20,8
Celkové odvody na dani z príjmu	25	27,9	31,6	34,8
Poistenie platené zamestnancom	12,1	10,7	10,1	9,6
Celkové odvody zamestnanca	37,1	38,6	41,6	44,5
Poistenie platené zamestnávateľom	0	0	0	0
Celkové zdanenie práce	37,1	38,6	41,6	44,5

Zdroj: OECD Tax Database, Average personal income tax and social security contribution rates on gross labour income.

Spoločný základ dane sa upravuje o poistné v prípade nezamestnanosti, členské príspevky odborom, dar do vymedzených oblastí vo výške 15% základu dane, dôchodkové poistenie a dôchodkové pripoistenie, poistné na životné poistenie (v určitej výške) atď. Do kategórie neštandardných daňových odpočtov sa radia úrokové platby, náklady spojené s dopravou do zamestnania, zaplatené výživné na dieťa, ktoré nežije s daňovníkom v jednej domácnosti, strata vzniknutá pri podnikaní fyzickej osoby. Odpočítať možno tiež príspevky do neziskových organizácií do výšky 14 000 DKK. Pokiaľ chce dánsky občan odísť do predčasného dôchodku, je jeho povinnosťou platiť zvláštne príspevky, ktoré sú daňovo odpočítateľné z jednej tretiny výšky príspevku (33%). U tzv. dvojitého bývania, ktoré sa vyskytuje v prípadoch nutnosti zostať dočasne mimo adresy trvalého bydliska kvôli pracovným povinnostiam, sa poskytuje zľava 400 DKK na týždeň. Možno uplatniť aj vyššiu zľavu, ale jej oprávnený nárok je nutné podložiť potvrdenými údajmi.

Manželia svoje príjmy zdaňujú oddelene (nie je možné uplatniť splitting manželov), manželské páry však môžu uplatniť úľavy na dani, pričom ak jeden z manželov úľavu nevyužil v plnej miere, môže ju uplatniť druhý z manželov.

Sadzby centrálnej dane z príjmu fyzických osôb sú závislé od výšky príjmu: 0% (do 42 900 DKK), 3,76% (od 42 900 DKK do 389 900 DKK) a 15% (nad 389 900 DKK). Miestne sadzby dane sú vyššie, pohybujú sa od 20% do 27%.³ V prípade, že je daňovník členom uznanej cirkvi, je povinný platiť tzv. cirkevnú daň v priemernej výške 0,7% zo svojich ročných príjmov, pričom výška cirkevnej dane sa pohybuje v jednotlivých oblastiach Dánska v rozpätí od 0,42% do 1,51%. Cirkevná daň platí jedine pre členov evanjelickej cirkvi, avšak je automaticky uvalená na všetkých obyvateľov. Z platenia tejto dane je osoba vyňatá až na základe oznámenia dánskym úradom, že sa k cirkvi nehlási. Táto daň sa využíva na prevádzku a údržbu kostolov. Platí sa spolu s ostatnými priamymi daňami a jej výška sa v jednotlivých mestách líši. Cirkevnú daň odvádza okolo 85% obyvateľov.⁴

Minimálna daň z príjmu je tak približne 30%, ale môže sa vyšplhať až na 51,5% (do roku 2009 až na 60%).⁵

Tabuľka č. 1 uvádza celkové zdanenie v Dánsku pri jednotlivých typoch miezd za rok 2011, a to vo výške 66%, 100%, 133% a 166% priemernej mzdy.

Odvody na sociálne poistenie sú v Dánsku pomerne nízke napriek tomu, že trendom je rastúci podiel príspevkov sociálneho zabezpečenia (v štatistikách EÚ a OECD je Dánsko na poslednom mieste). Najnižšie sociálne príspevky sú v Dánsku kompenzované zo všeobecných daní, keď najmä priame dane sú veľmi vysoké (28% HDP, priemer EÚ-25 je 12,4%), dokonca vyššie ako vo Švédsku (19% HDP). Ako vidno z tabuľky, celkovo odvádza zamestnanec na dôchodkovom, zdravotnom či nemocenskom poistení približne od 12% do 9% zo svojej hrubej mzdy. Poistné odvádza iba

zamestnanec. S rastúcim príjmom odvod poistného (vzhladom na stropy) klesá. Od roku 1993 je v Dánsku tiež zavedená špeciálna miestna dôchodková daň, tzv. príspevok na trh práce, výšku ktorého určujú jednotlivé grófstva Dánska.

Daň z príjmov právnických osôb (spoločností) je jednotná vo výške 25 % zo zdaniteľného zisku. Platí sa predbežne dvakrát ročne, a to 20. marca a 20. novembra.⁶

Spoločnosť je považovaná za rezidenta Dánska, ak bola založená alebo má miesto vedenia v Dánsku. Predmetom zdanenia v Dánsku sú aj zisky spoločnosti založenej v zahraničí, ak je ich efektívny manažment (manažment spoločnosti vykonávajúci svoju činnosť denne) umiestnený na území Dánska. Stála prevádzkareň je vymedzená v súlade so vzorovou zmluvou o zamedzení dvojitého zdanenia OECD.

Základom dane je hospodársky výsledok, ktorý sa upravuje o rôzne pripočítateľné a odpočítateľné položky, dary, stratu atď. Daňovú stratu môže spoločnosť odpočítavať v nasledujúcich zdaňovacích obdobiach bez časového obmedzenia. V rámci odpisovej politiky sa v Dánsku uprednostňuje lineárne odpisovanie, zrýchlené odpisy možno využiť len v určitých prípadoch (napr. pri strojoch a zariadeniach). Na odpisovanie stavieb a nehmotného majetku je predpísaný špecifický systém lineárnych odpisov. Náklady na výskum a vývoj si môžu spoločnosti uplatniť už v roku ich uskutočnenia a softvérové programy možno odpísať za určitých podmienok už v roku ich nákupu. Pre lodné spoločnosti platí špecifický daňový režim.

Zvláštnym spôsobom sú zdaňované dividendové príjmy firmiem, ktoré vlastnia podiely v iných firmách. Ak je podiel menší ako 10 %, dividendu je zdanená (dvojité zdanenie zisku), ak je vyšší, dividendu je oslobodená.

Daň z nehnuteľnosti sa odvádza ako 1 % z hodnoty do 3 040 000 DKK a 3 % z hodnoty presahujúcej túto čiastku. **Dedičská daň** je vo výške 15 % a je uložená len na najbližších členov rodiny.⁷

V Dánsku sa uplatňuje jednotná sadzba **dane z pridanej hodnoty**, a to vo výške 25 % z predajnej ceny väčšiny tovarov a služieb. Aj tu však existujú výnimky. Platenie DPH sa nevzťahuje na predaj a prenájom nehnuteľností, dodávky plynu, vody, elektriny a tepla, výhry v lotériách, predaj akcií a obligácií, iné finančné transakcie (pošty) a poisťovacie transakcie, zdravotnícku starostlivosť, sociálne služby, školné, amatérsky šport, určité kultúrne udalosti a dodávky umeleckých predmetov, dopravu osôb inými prostriedkami než turistickými autobusmi. Nulovú DPH majú noviny a export. DPH je v zásade refundovaná na všetok nakúpený tovar a služby určené na podnikanie. Refundácia sa vzťahuje i na zahraničných podnikateľov, ktorí nemajú sídlo podnikania v Dánsku. DPH nemožno refundovať na automobily, hotelové ubytovanie, konferenčné a zábavné podniky.⁸

V Dánsku sa platia **spotrebné dane** z motorových vozidiel, energie, alkoholu a tabakových výrobkov. Spotrebná daň na cigarety dosahuje pri

priemernej cene cigariet 60,65 % z konečnej ceny. Vysoká je aj spotrebná daň na víno. Spotrebná daň na liter vína predstavuje 0,8239 € (obsah alkoholu od 6 % do 15 %) alebo 1,2345 € (obsah alkoholu od 15 % do 22 %). V 90-tych rokoch sa zaviedla nová forma spotrebnej dane. Nazýva sa zelená daň (ekologická daň) a vzťahuje sa na spotrebu tovaru, ktorý je znečisťujúci alebo vzácny, teda na vodu, olej, benzín, elektrickú energiu atď.⁹ Druhá najvyššia z krajín EÚ je spotrebná daň na elektrinu (108,30 € za MWh), spotrebná daň na benzín je mierne nadpriemerná (567 € za 1 tisíc litrov).

Zaujímavosťou daňového systému Dánska bolo zavedenie tzv. „tučnej dane“ v roku 2011, ktorá je však od roku 2013 zrušená. Vzťahovala sa na mlieko, maslo a všetky výrobky obsahujúce nasýtené masťné kyseliny (teda aj na hotové jedlá, napr. na pizzu). Zdanené boli tiež sladkosti, čokoláda a zmrzlina. Za kilogram nasýtených masťných kyselín Dáni museli zaplatiť navyše 16 DKK (2,15 eura). Táto daň bola prijatá z dôvodu narastajúceho percenta obezity, ktorou v Dánsku trpí 10 % obyvateľov.¹⁰ Daň na tuk sa ruší z niekoľkých dôvodov: administratívne náklady spojené s výberom tejto dane sa neúmerne zvýšili, daň ohrozila pracovné miesta vo výrobe potravín, zdraženie dopadlo hlavne na občanov s nízkymi príjmami, ktorí potraviny s vyšším podielom nasýtených masťných kyselín konzumujú najviac. Odborníci konštatujú, že zvýšenie cien potravín obsahujúcich nasýtené masťné kyseliny sa na skvalitnení životného štýlu Dánov nijak neprejavilo. Predaj masla, margarínu a rastlinných olejov zaznamenal síce 10- až 20-percentný pokles, ale to sa pripisuje zintenzívnenej nákupnej turistike do Nemecka a Švédska.

O možnosti zaviesť podobnú daň sa opatrne hovorilo aj na Slovensku. Radovan Ďurana však uvádza¹¹, že zdaňovanie potravín má mnohé zásadné nedostatky (napr. daň postihuje zdravých ľudí – tvrdí, že tí, ktorí znášajú náklady externality budú znášať aj náklady jej odstránenia, daň viac postihuje pohybovo aktívnych, ktorí z titulu vyššieho výdaja majú vyšší kalorický príjem, elasticita dopytu obéznych a ľudí s nadváhou je nízka, podobne ako je to u fajčiarov či silných alkoholikov, selektívne dane, napr. daň z tuku, by viedli k hľadaniu rôznych aditív, dane z potravín by v istom rozsahu obmedzili tok investícií do potravinárskeho priemyslu atď.). Vláda v Kodani zrušila nakoniec aj plánovanú daň na cukor, ktorá mala byť zavedená k 1. 1. 2013.¹²

Dánsko má tiež zavedenú registračnú daň, ktorá sa platí pri zakúpení automobilu či motocykla. Platí sa iba raz (následnou zmenou majiteľa sa opätovne neplatí). Výška dane sa pohybuje od 105 % do 180 % v závislosti od hodnoty automobilu.¹³

ŠVÉDSKO

V rokoch 1890 až 1950 malo Švédsko jednu z najvyšších mier rastu na svete, s priemerným daňovým zaťažením 10 až 20 percent. Toto obdobie je vysvetlením mnohého z dnešného bohatstva.

- 6 Denmark Tax Rates. Dostupné na: <http://www.taxrates.cc/html/denmark-tax-rates.html> (10. 11. 2012).
- 7 Denmark Tax Rates. Dostupné na: <http://www.taxrates.cc/html/denmark-tax-rates.html> (12. 11. 2012).
- 8 Dánsko: Finančný a daňový sektor. Dostupné na: <http://www.business-info.cz/cs/clanky/dansko-financni-a-danovy-sektor-18530.html#sec4> (5. 1. 2013).
- 9 <http://www.finance.cz/dane-a-mzda/dane-v-cr-a-v-eu/dane-v-eu/dane-v-dansku/> (5. 1. 2013).
- 10 <http://www.euractiv.sk/podnikanie-v-eu/clanok/tucna-dan-v-dansku-zivi-obchody-v-nemecku-019849> (10. 1. 2013).
- 11 <http://blog.etrend.sk/iness/2012/04/02/nekriticky-ifp/> (10. 1. 2013).
- 12 <http://www.iness.sk/stranka/7761-Dansko-chce-zrusit-hamburgerovu-dan.html> (10. 1. 2013).
- 13 Dane v Dánsku. Dostupné na: <http://dansko.informationplanet.sk/praca-v-dansku/dane-v-dansku/> (11. 11. 2012).

- 14 MUNKHAMMAR, Johnny. 2006. *Kopírujte severské riešenia a nie problémy*. Dostupné na: <http://www.konzervativizmus.sk/article.php?1154> (10. 11. 2012).
- 15 Římský, M. 2003. *Daňový systém ve Švédsku*. Dostupné na: <http://www.mesec.cz/clanky/danovy-system-ve-svedsku/> (20. 11. 2012).
- 16 *Daňová soustava Švédska*. Dostupné na: <http://www.ucetnikavarna.cz/archiv/dokument/doc-d2185-v2928-danova-soustava-svedska/> (18. 11. 2012).
- 17 Notisum. Dostupné na: <http://www.notisum.se/Pub/Default.aspx?pageid=288> (20. 11. 2012).
- 18 Sweden-Tax guides. Dostupné na: <http://www.capitaltaxconsulting.com/international-tax/sweden/swedish-income-tax/> (11. 11. 2012).
- 19 Římský, M. 2003. *Daňový systém ve Švédsku*. Dostupné na: <http://www.mesec.cz/clanky/danovy-system-ve-svedsku/> (20. 11. 2012).
- 20 *Daňová soustava Švédska*. Dostupné na: <http://www.ucetnikavarna.cz/archiv/dokument/doc-d2185-v2928-danova-soustava-svedska/> (12. 11. 2012).

Z 50 najväčších švédskych firiem iba jedna bola založená po roku 1970. Bola to krajina so slobodným trhom a obmedzenou úlohou štátu, ktorý sa zo žobráka stal boháčom. Vtedy sa stalo Švédsko socialistickým. Daňové zaťaženie sa viac ako zdvojnásobilo, podniky boli znárodnené, štát rozširoval sociálne monopoly a pod. To však malo tvrdé dôsledky. Podľa OECD sa HDP krajiny na hlavu prepadol zo štvrtého miesta v roku 1970 na dnešné 13. miesto. Inflácia a nezamestnanosť sa zvýšili.

Začiatkom deväťdesiatych rokov minulého storočia boli predsa len uzákonené trhové reformy, ktoré zlepšili hospodársku výkonnosť Švédska. Bol liberalizovaný trh s telekomunikáciami, boli mierne znížené daňové sadzby, firmám sa dovolilo poskytovanie súkromnej zdravotnej starostlivosti, centrálna banka sa stala nezávislou a bol zreformovaný dôchodkový systém. Švédsko ako krajina s hlboko zakorenenou tradíciou sociálneho štátu sa stalo krajinou s mierou zdanenia, ktorá je jednou z najvyšších na svete. I keď stredopravá vláda od nástupu v roku 2006 uskutočnila mnoho reformných krokov smerujúcich ku zníženiu daňového zaťaženia (napr. zrušenie najviac kritizovaných majetkových daní – z nehnuteľností, z majetku, darovacej a dedičskej dane), ešte v roku 2008 získal štát vo forme daní podiel 49,7% na vytvorenom HDP. Švédsky daňový systém je relatívne zložitý a je predmetom kritiky OECD, čo sa týka jeho štruktúry, ale aj celkovej výšky daňovej kvóty.¹⁴

Švédsky štát blahobytu si kladie tri hlavné ciele: zabezpečenie plnej zamestnanosti, dosiahnutie optimálnej sociálnej rovnosti a vybudovanie systému sociálneho zabezpečenia cestou všeobecnej politiky blahobytu. Pozitívnym výsledkom tejto politiky je vysoká vzdelanosť v zemi a v porovnaní s ostatnými krajinami priaznivé ukazovatele o zdravotnom stave švédskej populácie. Neúnosný rast daňového zaťaženia sa na druhej strane prejavil v strate pracovnej iniciatívy, v poklese sklonu k úsporám a k úniku kapitálu do zahraničia.¹⁵

Dane spravuje špeciálna daňová agentúra Skatteverket, ktorá veľmi prísne trestá daňové podvody či neplatenie daní. Švédsky parlament určuje národné a štátne dane, miestne úrady majú voľnú ruku pri rozhodovaní o výške dane z príjmu v ich municipalitách a okresoch. Daňový subjekt platí dane vkladom peňažných prostriedkov na svoj daňový účet, ktorý musí mať zriadený u správcu dane. Vedľa daní stojí rozsiahly systém zamestnaneckých príspevkov (poplatky sociálneho zabezpečenia), ktoré pokrývajú penzie, zdravotné dávky a iné typy sociálneho poistenia.¹⁶

Švédsku daňovú sústavu podobne ako v iných krajinách tvoria tak priame, ako aj nepriame dane a poplatky.

Daň z príjmu fyzických osôb sa skladá z dvoch častí, z miestnej dane (municipálna daň) a zo štátnej dane (národná daň). Miestna daň z príjmov je príjmom jednotlivých provincií a úrovni komunálnej vlády, štátna daň z príjmov je príjmom štátneho rozpočtu. Daňovú reformou v roku 1990 sa prehlbila komplexná integrácia štátnej a miestnej dane, čo umožňuje lepšiu orientáciu daňovníkov.

Podľa všeobecného pravidla tak rezidenti Švédska podliehajú miestnej dani z príjmu v tej oblasti, v ktorej majú trvalé bydlisko.

Daňovými rezidentmi sú osoby, ktoré majú miesto trvalého pobytu vo Švédsku alebo sa tu zdržiavajú aspoň 183 dní v príslušnom kalendárnom roku. Švédskemu zdaneniu podliehajú aj ich celosvetové príjmy. Daňoví nerezidenti sú fyzické osoby, ktoré nemajú miesto pobytu vo Švédsku, ale obvykle sa tu zdržiavajú, napr. kvôli štúdiu či liečbe. Švédskemu zdaneniu podliehajú len ich príjmy z tuzemských zdrojov.

Predmetom dane sú príjmy zo závislej činnosti, príjmy z podnikania a samostatnej zárobkovej činnosti a príjmy z kapitálového majetku.

Miestna daň z príjmu je lineárna a diferencovaná podľa obce trvalého bydliska daňovníka. Pohybuje sa medzi od 28% do 35%. Priemerná sadzba miestnej dane v roku 2011 bola 31,55%. Táto sadzba dane sa skladá z dvoch častí: časť plynúca obci (v priemere 20,73%) a časť plynúca kraju (v priemere 10,82%). Miestna daň z príjmu nie je odpočítateľná na účely štátnej dane z príjmu.

Štátna daň z príjmu je progresívna. Vyberá sa až od zdaniteľných príjmov vo výške 383 000 SEK. Ak sú zdaniteľné príjmy daňovníka vyššie než 383 000 SEK, výška sadzby je 20% z príjmu prevyšujúceho túto hranicu. Ak tieto príjmy súčasne prekročia čiastku 548 300 SEK, platí daňovník aj štátnu daň vo výške 5% z príjmu presahujúceho uvedenú čiastku.¹⁷

Z celkového základu dane z príjmov fyzických osôb platia všetci daňovníci tiež pohrebný poplatok (v priemere 0,22%), ktorého výška sa líši od farnosti. Členovia švédskej či inej povolenej cirkvi (a všetci v Stockholme a Tranås) odvádzajú z celkového základu dane navyše ako súčasť dane z príjmu fyzických osôb aj cirkevnú daň. Sadzba tejto dane je lineárna a diferencovaná podľa cirkvi. V roku 2011 bola priemerná sadzba 0,99%.

Okrem toho musia daňovníci odvádzat' obecný príspevok do dôchodkového systému vo výške 7% zo základu dane zo závislej činnosti, prípadne tiež 7% zo základu dane z podnikania a inej samostatne zárobkovej činnosti, pokiaľ daňovník podniká či vykonáva samostatnú zárobkovú činnosť (najviac celkovo 29 400 SEK).

Daňovníci majú za zdaňovacie obdobie nárok na zľavu na dani vo výške 100% zaplatených obecných príspevkov do dôchodkového systému, ďalej na zľavu z aktívnej zárobkovej činnosti a v prípade, že daňovník dosiahne stratu z kapitálového majetku, môže si ako zľavu na dani uplatniť 30% z tejto straty neprevyšujúcu 100 000 SEK. Pokiaľ je strata vyššia, môže si odpočítať iba 21% zo straty presahujúcej uvedenú hranicu.¹⁸

V prípade kľúčových zahraničných zamestnancov (experti, výkonní pracovníci, vedci a výskumníci) sa počas prvých troch rokov uplatňuje výnimka – zdaňuje sa iba 75% dosiahnutého príjmu.¹⁹

Daň z príjmu právnických osôb predstavuje 26,3%. Táto daň je príjmom len štátneho rozpočtu.²⁰

Daňoví rezidenti majú sídlo alebo miesto svojho vedenia na území Švédska, sú tu registrovaní ako právnické osoby a zdaňujú tu svoje celosvetové príjmy. Daňoví nerezidenti sú právnické osoby so sídlom v zahraničí, ktoré nemajú miesto vedenia vo Švédsku. Tieto osoby zdaňujú vo Švédsku len príjmy dosiahnuté vo Švédsku.

Predmetom dane sú všetky príjmy z činnosti a z nakladania so všetkým majetkom právnickej osoby, ak nie je v zákone ustanovené inak. Od dane sú oslobodené napr. príjmy štátu, krajov, obcí alebo nadácií.

Základom dane je rozdiel medzi zdaniteľnými príjmami a výdavkami preukázateľne súvisiacimi s činnosťou právnickej osoby za zdaňovacie obdobie a potom znížené o základný príspevok (rovnaký ako v prípade dane z príjmov fyzických osôb). Všetky výdavky vynaložené na dosiahnutie, zabezpečenie a udržanie zdaniteľných príjmov právnickej osoby sú odpočítateľné od základu dane, vrátane príspevkov na sociálne poistenie a daňovej straty, ktorá môže byť prevedená do ďalších rokov bez obmedzení.

Daň z kapitálu (kapitálových úrokov, dividend a kapitálových ziskov) je vo výške 30 %.²¹

Daň z nehnuteľností bola v rámci daňovej reformy od začiatku roku 2008 zrušená a nahradená miestnym poplatkom vo výške 6 362 SEK za rodný dom, resp. 0,75 % z jeho daňovej hodnoty, pokiaľ je táto čiastka nižšia. Z nových domov (do 5 rokov) sa poplatok neodváža, ďalších 5 rokov iba v polovičnej výške (3 181 SEK/0,375 %). V prípade bytových domov s viac bytovými jednotkami sa vyberá poplatok vo výške 1 200 SEK za byt, resp. 0,4 % z jeho daňovej hodnoty. Daň z kapitálových ziskov uplatňovaná pri predaji bytových nehnuteľností sa zvýšila z 20 na 22 %.²²

Nepriame dane môžeme rozdeliť na všeobecnú spotrebnú daň – DPH a dane selektívne spotrebné.

Daň z pridanej hodnoty má tri sadzby. Základná sadzba je 25 %, pre potraviny a ubytovacie služby však platí znížená sadzba vo výške 12 %, pre tlačoviny, knihy, verejnú dopravu, športové udalosti a niektoré kultúrne aktivity je sadzba vo výške 6 %.²³ Lekárska starostlivosť, vzdelávanie, kultúrne a športové akcie sú od dane oslobodené.

Medzi spotrebné selektívne dane patria napr.:

- Daň z alkoholu
 - daň z vína a kvasených nápojov – pohybuje sa od 7,85 SEK až do 45,17 SEK/liter,
 - daň z liehu – je pevná vo výške 501,41 SEK za liter čistého 100 % liehu.
- Daň z tabakových výrobkov – sadzba pri cigaretách predstavuje 1,27 SEK za 1 ks cigarety a 1 % z ceny jednotkového balenia pre konečného spotrebiteľa. Výška dane sa potom vypočíta ako súčet súčiny dane a ceny jednotkového balenia cigariet pre konečného spotrebiteľa lomeno 100.
- Energetické dane
 1. daň z energie a uhlíka – predmetom sú minerálne oleje, fosílna palivá a ďalšie oleje a plyny. Sadzby sú rôzne,

Tab. 2 Výpočet dane z príjmu fyzických osôb vo Švédsku (rok 2011)

Čiastkový základ dane zo závislej činnosti
Čiastkový základ dane z podnikania a z inej samostatnej zárobkovej činnosti
= Základ dane
– Základný príspevok
= Celkový základ dane
Výpočet jednotlivých daní a poplatkov
+ Municipálna daň z príjmu
+ Štátna daň z príjmu
+ Pohrebný poplatok
+ Cirkevná daň
+ Obecný príspevok do dôchodkového systému zo závislej činnosti
+ Obecný príspevok do dôchodkového systému z podnikania a z inej samostatnej zárobkovej činnosti
+ Obecná daň z nehnuteľností
+ Štátna daň z nehnuteľností
Medzisúčet daní a poplatkov
– Zľava na dani na zaplatené obecné príspevky do dôchodkového systému
– Zľava na dani z aktívnej zárobkovej činnosti
– Zľava na dani z kapitálovej straty
= Celková daň po zľavách
– Daň odvedená v zálohách
= Daňový doplatok alebo preplatok

Zdroj: Notisum. Dostupné na: <http://www.notisum.se/Pub/Default.aspx?pageid=288> (20. 11. 2012).

2. daň zo síry – v prípade pevných a plyných palív predstavuje 30 SEK za 1 kg síry v palive, pri kvapalných palivách predstavuje 27 SEK za každú desatinu percenta obsahu síry v 1 m³ paliva,
3. daň z elektriny – sadzba dane elektrickej energie pri priemyselnej činnosti, vo výrobnom procese alebo na profesionálne skleníkové pestovanie predstavuje 0,5 SEK/kWh, pri elektrickej energii pre domácnosti je to 18,70 SEK/kWh a v ostatných prípadoch 28,30 SEK/kWh. Od tejto dane je oslobodená elektrická energia vyrobená a spotrebovaná v lodnej doprave alebo energia použitá na výrobu elektriny.

Cestná daň – sadzba dane z osobných automobilov má dve časti, a to základnú čiastku 360 SEK a čiastku 20 SEK za každý gram CO₂, ktorý presahuje hodnotu 120 g CO₂ na 1 km jazdy. Pri dieselových automobiloch sa súčet základnej čiastky a čiastky za nadbytok CO₂ vynásobí tzv. faktorom paliva, ktorý je 2,55. Ak bolo toto dieselové vozidlo registrované na daň pred 1. januárom 2008, pripočíta sa ešte ako dodatok k životnému prostrediu navyše 500 SEK, pri prvej registrácii po tomto dátume už len 250 SEK. Od tejto dane sú oslobodené traktory, vozidlá záchrannej a hasičskej služby, snežné skútre či prívesy s celkovou hmotnosťou do 750 kg.²⁴

Pokračovanie v nasledujúcom čísle.

21 Daňová soustava Švédska. Dostupné na: <http://www.ucetnikavarna.cz/archiv/dokument/doc-d2185-v2928-danova-soustava-svedska/> (20. 11. 2012).

22 http://www.mzv.cz/jnp/cz/encyklopedie_statu/evropa/svedsko/ekonomika/financni_a_danovy_sektor.html (13. 11. 2012).

23 World Tax Rates. Dostupné na: <http://www.taxrates.cc/html/sweden-tax-rates.html> (13. 11. 2012).

24 Švédsko: Finanční a daňový sektor. Dostupné na <http://www.businessinfo.cz/sti/svedsko-financni-a-danovy-sektor/5/1000810/#sec5> (15. 11. 2012).